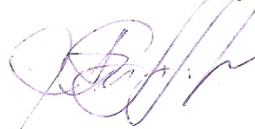

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ» імені Т.Г.ШЕВЧЕНКА
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН імені О.М.ЛАЗАРЕВСЬКОГО
Кафедра права, філософії та політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

 О.О.Чорний

ФІЛОСОФІЯ УПРАВЛІННЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

підготовки _____ магістр _____

(назва освітнього ступеня)

галузі знань _____ 03 «Гуманітарні науки» _____

(шифр і назва галузі)

спеціальності _____ 033 «Філософія» _____

(шифр і назва спеціальності)

2020-2021 рік

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри:

Права, філософії та політології

Протокол № 1 від 28 серпня 2020 року

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: доктор філос. наук, проф. Мельник А.І.

Мова навчання українська.

ВСТУП

Робоча програма вивчення навчальної дисципліни "Філософія управління" складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності "033 філософія"

Предметом вивчення навчальної дисципліни є філософсько-методологічні засади управління як фундаментальна властивість об'єктивної реальності та універсальний принцип організації й розвитку природного і соціального буття.

Міждисциплінарні зв'язки: Філософія, соціальна філософія, філософська антропологія, етика, філософія економіки, історія філософії..

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Історико-теоретичний.
2. Теоретико-пізнавальний.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни є опанування студентами системи знань про всебічний зв'язок і взаємодію людини та суспільства в управлінському процесі як суб'єктів й об'єктів управлінської діяльності.

Завдання навчальної дисципліни:

- розглянути теоретичні та методологічні основи організації управління як соціального процесу;
- ознайомити студентів з управлінням як особливою формою соціальної діяльності людини в суспільстві;
- з'ясувати сутність, природу, характер соціального управління, розкрити закономірності його функціонування в суспільстві;
- сформувати уміння та навички методологічного аналізу управлінської діяльності;
- проаналізувати гносеологічні засади управління як пізнавального процесу;
- показати місце і роль людини в управлінському процесі.

Вище зазначені мета та завдання, будуть реалізовані після досягненні наступних результатів навчання:

Знати:

- класичний, некласичний і постнекласичний типи філософської раціональності, представлені в історії управлінської думки;
- філософські підстави управлінської діяльності, їх основні поняття і категорії;

- основи філософії рефлексивного управління.

Вміти:

- виявляти граничні світоглядні підстави управлінської діяльності;
- визначати філософський зміст універсальї культури управління;

Володіти:

- володіти елементарними навичками філософської рефлексії;
- володіти первинними навичками філософської рефлексії в управлінні критичними ситуаціями.

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Філософія управління» магістр повинен набути **компетенції**: критичності і самокритичності, вправності мислення, креативності, інтелектуальної комунікації, докладного розуміння філософії управління.

Сучасний етап в розвитку суспільства характеризується поширенням гуманістичних тенденцій, що зумовлює зростання ролі філософських дисциплін в системі гуманітарних наук і вітчизняної вищої освіти. Зростає також значення цих дисциплін у процесі утвердження в суспільстві цінності права, свободи, рівності та справедливості, а також задля ефективної організації управлінської діяльності на основі зазначених цінностей.

Послідовність і зміст тем, визначених навчально-тематичним планом, забезпечують логічно-впорядковане вивчення дисципліни. Основні питання курсу розкриваються на лекціях, після чого закріплюються та поглиблюються на семінарських заняттях та в результаті самостійної роботи студентів.

2. СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ УПРАВЛІННЯ».

Курс: підготовка магістрів,	Напря́м, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS: 3	Шифр та назва напряму (наприклад: 033 Філософія)	Обов'язкова
Змістових модулів: 2	Шифр та назва спеціальності (наприклад: 033 філософія)	Рік підготовки: 1
Загальна кількість годин: 90	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Семестр: 2
Тижневих годин: 2		Лекції: 20 год
		Практичні: 4 годин
		Самостійна робота: 66 годин
		Вид контролю: залік

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години 3 кредити ECTS

3. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1.

Тема 1. Філософія управління як навчальна дисципліна

Філософія управління як тип інтелектуальної діяльності. Філософія управління: концепція, об'єкт, предмет. Суб'єкт та об'єкт управління. Типи управління. Роль потреб та інтересів у формуванні мотивів і цілей управлінської діяльності. Основні аспекти аналізу сутності управління (цільовий, структурний, функціональний, змістовний, організаційний, соціальнопсихологічний, морально-етичний). Підходи до розуміння сутності управління.

Тема 2. Управлінські ідеї в історії філософії

Місце проблеми управління суспільством в античній філософії. Управління як особлива форма діяльності людини в філософії Сократа. Класифікація форм державного управління у філософії Платона. Метрологічні основи управління в філософії Аристотеля. Місце управлінських функцій у філософії середніх віків та епохи Відродження. Теологізація системи управління суспільством в середні віки. Секуляризація управлінських функцій у філософії Відродження. Філософські основи управління суспільством у філософії Нового часу та Просвітництва. Р. Оуен – філософ і реформатор менеджменту. Проблема управління суспільством у німецькій філософії XVIII-XIX ст. Система управління у філософії І. Канта. Фіхтеанська філософія діяльності та управлінський процес. Взаємозалежність керівника і підлеглого у філософії Г. Гегеля.

Тема 3. Плюралізм управлінських концепцій XIX–XX ст.

Зарубіжні теорії філософії управління. Школа наукового управління (Ф. Тейлор, Френк і Ліліан Гілберт, Г. Гантт, Г. Емерсон). Класична школа (А. Файоль). Школа людських відносин (Е. Мейо). Кількісна школа (Д. Марч, Г. Саймон, Р. Акофф, Д. Вудворд, Д. Томпсон, Н. Лоуренс). Порівняльна характеристика японської та американської моделі менеджменту. Теорії лідерства. Теорії стилю керівництва. Марксистське вчення про суспільство й державу. Лібералізм як управлінська практика.

Модуль 2.

Тема 4. Соціально-філософська сутність управління

Філософські аспекти взаємозв'язку управління та інформації. Роль соціального управління в розвитку суспільства. Сутність поняття інформації. Проблеми і суперечності управління в соціальних системах.

Тема 5. Соціальне управління

Природа і сутність суперечностей соціального управління. Суперечності управління в соціальних системах. Філософські аспекти проблеми підготовки фахівців. Основні проблеми соціального управління. Сучасність і проблеми соціального управління.

Тема 6. Управління як соціальний процес. Управлінська діяльність

Поняття та сутність управлінського рішення, його типологізація та класифікація. Головні моделі та технології прийняття управлінського рішення. Основні етапи прийняття управлінського рішення. Світоглядно-методологічні засади прийняття правильного управлінського рішення. Основні методи прогнозування: класифікація прогнозів. Евристичні методи обґрунтування й прийняття рішень. Політичні рішення: сутність, технології прийняття і впровадження.

Тема 7. Управління як пізнавальний процес: епістемологічні засади

Гносеологічний вимір феномену управління. Когнітивне моделювання як спосіб проведення системного аналізу ситуації, так і синтезу сценаріїв управління її розвитком. Рефлексивне управління як спосіб формування уявлень суб'єктів про ситуацію, яка відбиває певну інформацію про ситуацію та сценаріїв розвитку ситуацій у напрямку, бажаному для управляючого суб'єкта з використанням інституціональних, мотиваційних, інформаційних методів управління. Онтологічні, гносеологічні, антропологічні, аксіологічні та праксеологічні аспекти прийняття управлінських рішень.

Тема 8. Людина в соціальному управлінні

Людина як суб'єкт і об'єкт управління. Гуманістичні підвалини взаємовідносин між суб'єктом і об'єктом управління. Людина, індивід, особа, особистість як категорії (загальні поняття) антропологічного дискурсу в філософії управління. Теорія управління людськими ресурсами. (Е. Шейн, Р. Петерсон, Л. Трейсі). Школа «соціальних систем». Г. Саймон.

Тема 9. Філософський зміст основних категорій управління

Політичне, соціальне та економічне управління як стимулюючий елемент соціальних змін. Феномен влади. Держава як форма суспільної організації та філософська проблема. Філософське розуміння політики як мистецтва управління. Основні тенденції філософського осмислення політичних явищ управління.

Тема 10. Онтологія взаємозв'язку ідеології, технології та стилю в управлінській діяльності

Онтологічний вимір феномену управління. Поняття моделі управління. Критерії типологізації управлінських систем. Гносеологічний вимір феномену управління. Співтворча модель управління: можливість індивідуального самовираження, створення надійних і стійких засобів керування, наявність механізмів, що забезпечують рівність можливостей усіх, забезпечення умов для позитивного саморозвитку як організації, так і кожного її члена, «перспективна рефлексія», реалізації принципу полілогічності.

4.ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Теми	Лекції	Практичні, семінарські	Самостійна робота	Всього годин	Форма контролю
Модуль I					
Тема 1. Філософія управління як навчальна дисципліна	2		7	9	Відповідь, Перевірка консп.
Тема 2. Управлінські ідеї в історії філософії	2		6	8	Відповідь, Перевірка консп.
Тема 3. Плуралізм управлінських концепцій XIX–XX ст.	2	2	7	11	Відповідь, Перевірка консп.
Модуль II					
Тема 4. Соціально-філософська сутність управління	2		6	8	Відповідь, Перевірка консп.
Тема 5. Соціальне управління	2		7	9	Відповідь, Перевірка консп.

Тема 6. Управління як соціальний процес. Управлінська діяльність	2		7	9	Відповідь, Перевірка консп.
Тема 7. Управління як пізнавальний процес: епістемологічні засадиб	2		6	8	Відповідь, Перевірка консп.
Тема 8. Людина в соціальному управлінні	2	2	6	10	Відповідь, Перевірка консп.
Тема 9. Філософський зміст основних категорій управління	2		7	9	Відповідь, Перевірка консп.
Тема 10. Онтологія взаємозв'язку ідеології, технології та стилю в управлінській діяльності	2		7	9	Відповідь, Перевірка консп.
Всього:	20	4	66	90	

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема №1 Людина в соціальному управлінні

1. Філософсько-антропологічні аспекти управлінської діяльності.
2. Особистість та її роль в управлінні. Поняття і типологія лідерства в управлінському процесі.
3. Ціннісні характеристики управління: системний вимір.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бакуменко В., Князев В., Сурмін Ю. Методологія державного управління: проблеми становлення та подальшого розвитку // Вісник Української Академії державного управління при Президентіві України. — 2003. — №2.—С. 11-27.

2. Владленова І. В. Соціальне управління в інформаційному суспільстві// Теорія і практика управління соціального управління. — 2011. — №1.—С. 32-47.
3. Гвишиани Д. М. Организация и управление, — 4-е изд., перераб. — М.: Изд-во МПУ им. Н. Э. Баумана, 2012. —332 с.
4. Воронкова В. Г. Менеджмент у державних організаціях: Навч. посіб. — К.: "Професіонал", 2011. —256с.
5. Людина в лабіринті перспектив / А. В. Толстоухов, О. Є. Петрова, О. М. Рубанець та 1н. —К: Видавець Парапан, 2008. —200 с.
6. Діденко Н.Г. Державне управління і соціальне партнерство: актуальні проблеми теорії і практики: Монографія / Н.Г. Діденко. — Донецьк: Видавниче підприємство «Східний видавничий дом», 2007. — 404 с.
7. Діденко Н.Г. Управління, влада, держава: філософські аспекти взаємодії: Монографія / Н.Г. Діденко. — Донецьк: ДонДУ, 2005. — 128 с.
8. Кремень В.Г., Пазиніч С.М., Пономарьов О.С. Філософія управління: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Національний технічний ун-т "Харківський політехнічний ін-т". — Вид. 2-ге, доп. і переробл. Х. : НТУ "ХПІ", 2008. — 524 с.
9. Філософія управління: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В.Г. Кремень, С.М. Пазиніч, О.С. Пономарьов. — К.: Знання України, 2007. — 2007. — 360 с. Алехин В.В., Алехина Л.В., Бурегга В.В., Поважный С.Ф.
10. Атаманчук Г.В. Управление в жизнедеятельности людей: (Очерки проблемы) / Г.В.Атаманчук. — М.: Изд-воРАГС, 2008. — 397 с.
11. Управління як соціальний феномен / О.Б. Гаєвська ; Київ. нац. екон. ун-т.— К.:КНЕУ,2000.—168с.

Тема № 2 Плюралізм управлінських концепцій XIX–XX ст.

1. Зарубіжні теорії управління
2. Марксистське вчення про суспільство й державу.
3. Лібералізм як управлінська практика.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бакуменко В., Князев В., Сурмін Ю. Методологія державного управління: проблеми становлення та подальшого розвитку // Вісник Української Академії державного управління при Президентіві України. — 2003. — №2.—С. 11-27.
2. Ракитов А.И. Прологомены: к идее технологии управления // Вопросы философии. — 2011. — №1.—С. 11-27.

3. Гвишиани Д. М. Организация и управление, — 4-е изд., перераб. — М.: Изд-во МПУ им. Н. Э. Баумана, 2012. — 332 с.
4. Кохановський В. П., Лешкевич Т. Г., Матяш Т. П., Фатхи Т. Б, Основы философии науки. — Ростов-на-Дону: Феникс, 2011. — 608 с.
5. Лук'янець В.С, Кравченко О. М., Озадовська Л.В.Сучасний науковий дискурс. Оновлення методологічної культури. — К.: Центр практичної філософії, 2011. — 304 с.
6. Людина в лабіринті перспектив / А. В. Толстоухов, О. Є. Петрова, О. М. Рубанець та ін. — К.: Видавець Парапан, 2008. — 200 с.
7. Управління людськими ресурсами: філософські засади : навч. посібник / під ред. В.Г. Воронкової ; [В.Г. Воронкова, А.Г. Беліченко, О.М. Попов та ін.]; Запоріж. держ. інж. акад. - К. : Професіонал, 2006. - 567 с.
8. Кремень В.Г., Пазиніч С.М., Пономарьов О.С. Філософія управління: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Національний технічний ун-т "Харківський політехнічний ін-т". — Вид. 2-ге, доп. і переробл. Х. : НТУ "ХПІ", 2008. — 524 с.
9. Філософія управління: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В.Г. Кремень, С.М. Пазиніч, О.С. Пономарьов. — К.: Знання України, 2007. — 2007. — 360 с. Алехин В.В., Алехина Л.В., Бурегга В.В., Поважный С.Ф.
10. Управління як соціальний феномен / О.Б. Гаєвська ; Київ. нац. екон. ун-т.— К.:КНЕУ,2000.—168с.
11. Голубев К И. История менеджмента: тенденция гуманизации. — СПб.: Изд-во "Юридический центр Пресс", 2003. — 223 с.
12. Маршев В.И. История управленческой мысли: Уч. для вузов по экон. спец. / В.И. Маршев: Моск. гос. ун-т им. М.В.Ломоносова, экон. Ф-т. - М.: Инфра-М, 2005.-729 с.

6. ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ З КУРСУ "ФІЛОСОФІЯ УПРАВЛІННЯ".

1. Предмет «Філософії управління» як навчальної дисципліни.
2. Філософські засади науки управління.
3. Філософія управління як прикладна філософська дисципліна
4. Філософська рефлексія як метод філософії управління.
5. Мета і основні завдання курсу «Філософія управління».
6. Критика застарілих понять теорії управління.
7. Уточнення концептуального апарату теорії управління.
8. Роль філософії в управлінській діяльності.
9. Філософський аспект управлінської діяльності.

10. Що дає філософія управління?
11. Соціальне управління епохи Стародавнього світу.
12. Спеціалізація управлінської діяльності – управління як мистецтво (Античність, Середньовіччя і Новий час).
13. . Наукове управління початку ХХ століття.
14. Загальнокультурний сенс поняття «управління».
15. Об'єктивна природа (походження) управлінської діяльності.
16. Структурні елементи управлінської діяльності (її елементарні дії, функції).
17. Методологічні функції управлінських дій.
18. Продуктивна здатність самоврядування. Синергія як міра розвитку
19. Ухвалення рішення як заключний акт самосвідомості людини в культурі.
20. Творчий сенс рефлексивного управління.
21. Рефлексивне походження управлінської синергії.
22. Зовнішнє рефлексивне управління критичними ситуаціями. роль філософської рефлексії в цьому.
23. Основні завдання рефлексивного осмислення критичної ситуації суб'єктом зовнішнього управління.
24. Основні цикли філософсько-методологічної рефлексії над стратегіями управління критичними ситуаціями.
25. Роль зовнішньої філософської рефлексії в управлінні екстремальними ситуаціями.
26. Роль визначальною філософської рефлексії в управлінні ситуаціями невизначеності.
27. Філософські проблеми інформаційної безпеки прийдешньої середовища.
28. Управління як об'єкт філософського аналізу
29. Концепція «гуманного управління» Конфуція
30. Типи управління та управлінські ролі: проблеми вибору
31. Принципи теорії управління А. Файоля.
32. Теорія ідеального типу адміністративної організації М. Вебера
33. Плюралізм управлінських концепцій ХІХ–ХХ ст.
34. Лібералізм — ідеологія буржуазного суспільства.
35. Філософія влади Нікколо Макіавеллі.
36. Держава як управлінський інститут.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота здійснюється з метою поглибленого засвоєння навчального матеріалу, визначеного для самостійних занять: підготовка до наступних занять та контрольних заходів; формування у студентів навичок та вмінь самостійної пізнавальної діяльності та здатностей до критичного мислення. Даний вид роботи студента забезпечує формування самостійності як важливої риси особистості студента. Зміст самостійної роботи студента визначається робочою програмою навчальної дисципліни, відповідними методичними матеріалами, завданнями, рекомендаціями викладача. Самостійна робота студента є одним із завершальних видів навчальної діяльності студента та має дві цілі: формування самостійності студента і розвиток здібностей, знань, вмінь здобувача освітніх послуг.

Мета цих методичних матеріалів і полягає в тому, аби спрямувати працю студентів, пробудити у них бажання самостійного осмислення найважливіших теоретико-методологічних питань. Самостійна робота студента забезпечується відповідними інформаційно-методичними засобами: підручниками, навчально-методичними посібниками, хрестоматіями, методичними вказівками з організації самостійної роботи. СРС складається з питань, проблемно-пошукових ситуацій, які й покликані активізувати розумову діяльність. Відповідь на кожні вправу, тест чи запитання формується на основі вивчення відповідних розділів підручника чи посібника, першоджерел.

Формою контролю за якістю самостійного накопичення знань з курсу «Філософія управління» можуть бути реферативні праці, контрольні роботи, участь студентів у роботі на семінарських заняттях, наукових конференціях. Перелічені форми вияву ефективності самостійної роботи студентів не лише поглиблюють знання з філософсько-політичної тематики та стимулюють їх інтерес до подібних знань, виробляючи навички наукового пошуку, а й в цілому сприяють підвищенню загального рівня інтелектуальної, а отже й професійної підготовки студентів.

Теми самостійної роботи

1. У чому полягає сутнісна специфіка філософського знання?
2. Розкрийте взаємозв'язок філософії з іншими гуманітарними науками.
3. Виділіть предмет та об'єкт дисципліни
4. У чому полягають основні функції дисципліни?
5. Охарактеризуйте філософські основи концепцій управління
6. Розкрийте сутність влади як характеристики людського суспільства.
7. Розкрийте сутність плюралізму.

8. Що ви знаєте про погляди представників класичної німецької філософії у галузі управління суспільством і державою?
9. Покажіть місце держави у філософії томізму.
10. Здійсніть джерелознавчий аналіз категорій ідеології, технології та стилю.
11. Наскільки модернізованим є підхід до розуміння ідеології, технології та стилю управління, запропонований Т. Моргентау?
12. Розкрийте принципи розмежування понять національної ідеї та національної ідеології.
13. Від чого залежить ефективність ідеології?
14. Які фактори впливають на характер управлінської технології?
15. У чому полягає сутність онтології взаємозв'язку?
16. Розкрийте сутність демотивуючого стилю управління.

8. ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Філософські засади науки управління.
2. Управління як об'єкт філософського аналізу.
3. Проблема управління у філософії стародавнього світу.
4. Концепція «гуманного управління» Конфуція.
5. Методологічні основи управління в філософії Аристотеля.
6. Емпіризм та раціоналізм — теоретична основа системи управління в XVII-XIX ст.
7. Типи управління та управлінські ролі: проблеми вибору.
8. Екзистенційні виміри управлінських процесів.
9. Роль соціальних, духовних потреб, інтересів та загальнолюдських цінностей у визначенні пріоритетів управлінської діяльності.
10. Принципи теорії управління А. Файоля.
11. Теорія ідеального типу адміністративної організації М. Вебера.
12. Секуляризація управлінських функцій в філософських поглядах мислителів Відродження.
13. Антропологічний та аксіологічний дискурси управлінської діяльності
14. Філософські засади прийняття управлінських рішень.
15. Поняття ідеології, технології та стилю у контексті сучасних дослідницьких підходів.
16. Формування та диференціація європейської парадигми державного управління.
17. Плюралізм управлінських концепцій XIX–XX ст.

18. Лібералізм — ідеологія буржуазного суспільства.
19. Філософія влади Нікколо Макіавеллі.
20. Соціально-політичні утопії Ренесансу.
21. Філософія управління у добу Відродження і Реформації.
22. Держава як управлінський інститут.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬСЯ СТУДЕНТАМ

<i>Модулі</i> <i>Види роботи</i>	<i>Модуль1</i> <i>(балів)</i>	<i>Модуль2</i> <i>(балів)</i>	<i>Разом</i> <i>(балів)</i>
<i>Лекції</i>	5	4	9
<i>Практичні</i>	28	14	41
<i>Самостійна робота</i>	8	4	12
<i>Підсумковий контроль</i>			10
<i>Всього</i>			72
<i>Семестровий контроль</i>	<i>залік</i>		<i>До 28 балів</i>

10. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ:

- 90–100 балів – *відмінно* (A);
 83–89 балів – *дуже добре* (B);
 75–82 балів – *добре* (C);
 68–74 балів – *задовільно* (D);
 60–67 балів – *достатньо* (E);
 35–59 балів – *незадовільно* з можливістю повторного складання (FX);
 1–34 балів – *незадовільно* з обов'язковим повторним курсом (F).

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алехин В.В., Алехина Л.В., Бурега В.В., Поважный С.Ф. Философия управления (социально-гуманитарные проблемы): Монография / Под общ. ред.

В.В.Алехина / Алехин В.В., Алехина Л.В., Бурега В.В., Поважный С.Ф. – Донецк: ДонГАУ, 1999. – 294 с.

2. Антология мировой философии.– Т.І. Часть I. К., 1991. – С. 72-137.

3. Андрущенко В., Михальченко М. Сучасна соціальна філософія. Курс лекцій.– Т.І.– К., 1993.– С. 39-42.

4. Атаманчук Г.В. Управление в жизнедеятельности людей: (Очерки проблемы) / Г.В.Атаманчук. – М.: Изд-во РАГС, 2008. – 397 с.

5. Бурега В.В. Социально-адекватное управление: концептуализация модели: Монографія / В.В. Бурега. – Донецк, 2005. – 171 с.

6. Власова А., Левицька Ж. Еволюція концепції управління трудовими ресурсами // Києво-Могилянська Бізнес Студія. – 2008. – №7.

7. Воронкова В. Г. Менеджмент у державних організаціях: Навч. посіб. – К.: "Професіонал", 2009. – 256 с.

8. Воронкова В.Г. Філософія глобалізації: соціоантропологічні, соціоекономічні та соціокультурні виміри: монографія / Валентина Григорівна Воронкова. – Запорізька держ. інженерна академія. – Запоріжжя : ЗДІА, 2010. – 272 с.

9. Габрієлян О.А., Кальной І. І., Цветков О. П.. Філософія історії: підручник / О. А. Габрієлян, І. І. Кальной, О. П. Цветков. – Київ : Академвидав, 2010. – 213 с.

10. Гаєвська О.Б. Управління як соціальний феномен / О.Гаєвська. – К.: КНЕУ, 2009. – 160 с. v

11. Гвишиани Д. М. Организация и управление. – 5-е изд., перераб. – М.: Изд-во МПУ им. Н. Э. Баумана, 2008. –332 с.

12. Гоббс Т. Левиафан, или материя, форма и власть государства церковного и гражданского. Т.2. Сочинения. В 2 т. / Пер. с латин. и англ.; Сост., ред. изд., авт. вступ. ст. и примеч. В.В.Соколова / Томас Гоббс. - М.: Мысль, 1991. - С. 3-590.

13. Голубев К И. История менеджмента: тенденция гуманизации. – СПб.: Изд-во "Юридический центр Пресс", 2003. –223 с.

14. Голубкова Л.Г., Розин В.М. Философия управления. – Изд-во МГТУ, 2010. – 608с.

15. Гольбах П. Естественная политика или беседы об истинных принципах управления / Избранные произведения. В 2 т. Под общ. ред. Х.Н. Момджяна / Пер. с фр./ Пьер Гольбах - М.: Соцэкгиз, 1963. - Т. 2. - С. 85-536.

16. Дарендорф Р. У пошуках нового устрою: Лекції на тему політики свободи ХХІ ст. / Р. Дарендорф / Пер. з нім. А. Орган - К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. - 109 с.
17. Діденко Н.Г. Державне управління і соціальне партнерство: актуальні проблеми теорії і практики: Монографія / Н.Г. Діденко. – Донецьк: Видавниче підприємство «Східний видавничий дом», 2007. – 404 с.
18. Діденко Н.Г. Управління, влада, держава: філософські аспекти взаємодії: Монографія / Н.Г. Діденко. – Донецьк: ДонДУ, 2005. – 128 с.
19. Доценко О.С. Теорія управління в органах внутрішніх справ: Навчальний посібник. – К.: КНТ, 2007. – 884 с. (у співавторстві).
20. Друкер П. Задачи менеджмента в ХХІ веке. – М.: Вильямс, 2001. – 272 с.
21. Друкер П.Ф. Эпоха разрыва: ориентиры для нашего меняющегося общества / П.Ф. Друкер. - М.: Изд-во Вильямс, 2007. - 322 с.
22. Заветний С. О. Курс лекцій з історії філософії управління: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Харківський національний технічний ун-т сільського господарства ім. Петра Василенка; Кафедра ЮНЕСКО "Філософія людського спілкування", філософії і історії України. – Х. : [ХНТУСГ], 2009. – 319 с.
23. Кабушкин Н.И. Основы менеджмента. – Минск, 1996. – С. 61.
24. Кнорринг В. И. Основы искусства управления. – М.: Дело, 2003. – 328 с.
25. Кохановский В. П. Философия и методология науки: Учебник для высших учебных заведений. – Ростов на Дону: Феникс, 2009. – 576 с.
26. Кохановський В. П., Лешкевич Т. Г., Матяш Т. П., Фатхи Т. Б, Основы философии науки. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2004. – 608 с.
27. Кремень В.Г., Пазиніч С.М., Пономарьов О.С. Філософія управління: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Національний технічний ун-т "Харківський політехнічний ін-т". – Вид. 2-ге, доп. і переробл. Х. : НТУ "ХП", 2008. – 524 с.
28. Лаптії В.А. Управління органами внутрішніх справ в особливих умовах: Навчальний посібник/ НАВСУ. – К., 2000.
29. Лисюченко В.П. Ольховик П.В. Теорія управління органами внутрішніх справ: Навч. посіб. – К.: Вид Паливода А.В., 2004.
30. Лукреций О природе вещей. – М., 1983.
31. Маршев В.И. История управленческой мысли: Уч. для вузов по экон. спец. / В.И. Маршев: Моск. гос. ун-т им. М.В.Ломоносова, экон. Ф-т. М.: Инфра-М, 2005. 729 с.
32. Платов В.Я. Современные управленческие технологии / В.Я.Платов.- М.:Дело, 2006. 383 с.

33. Порфімович О.Л. Імідж органів внутрішніх справ України (Організація. Управління). – К. : ТОВ "Червона Рута-Турс", 2004. – 288 с.
34. Правила поведінки та професійної етики осіб рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ України, затверджені наказом МВС України 22.02.2012 № 155, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 25 квітня 2012 р. За № 628/20941.
35. Сегедов Р.С. Основы менеджмента и маркетинга. – М., 1995. – С. 15-17.
36. Тэйлор Ф. Принципы научного менеджмента / Пер. с англ. А.И. Зак./ Тэйлор Ф. - М.:Журн. «Контроллинг», 1991. 104 с.
37. Толстых В.И. Сократ и мы // Вопросы философии. – 1976.– №12. – С. 107-121.
38. Управління людськими ресурсами: філософські засади : навч. посібник / під ред. В.Г. Воронкової ; [В.Г. Воронкова, А.Г. Беліченко, О.М. Попов та ін.]; Запоріж. держ. інж. акад. К. : Професіонал, 2006. 567 с.
39. Шумпетер Йозеф А. Капіталізм, соціалізм і демократія / Пер. з англ. В.Ружицький, П.Таращук / Шумпетер Йозеф А. - К.: Основи,1995. 528 с.
40. Щедровицкий Г.П. Методология и философия оргуправленческой деятельности: Основные понятия и принципы: Курс лекций / Г.П. Щедровицкий. М.: Путь, 2003. – 284 с.
41. Файоль А.Общее и промышленное управление: [Пер. с фр.]. – М.: Журн. «Контроллинг», 1992 . – 111, [1] с.: 20 см. (Библиотека журнала «Контроллинг». Серия «Классики менеджмента»; Вып.3).
42. Фаренік С.А. Управління соціальними процесами: побудова та реалізація соціальних моделей / Сергій Анатолійович Фаренік / Українська Академія держ. управління при Президентіві України. – К. : Видавництво УАДУ, 2003. – 368 с.

12.Форма підсумкового контролю успішності навчання залік

13. Засоби діагностики успішності навчання усна відповідь, контрольна робота, реферат